

'EPESUTARI Que Mütivarunü'airi Papuru

Vaürisica

¹ Ne Papuru necanixevaüritüaca. Nü'ariecame necanihücütüni Cürisitu Qesusisüa mieme müpaü mütinaquecü Cacaüyari. Cacaüyari teüterimama nenixevaüritüaca 'Epesusie xemütama yuri xemüte'erie Cürisitu Qesusisie xemüteviya.

² Cacaüyari müta'uquiyari, Qesusi Cürisitu müti'aitameta 'aixüa xüca mete'u'iyarini xehesie mieme, xüca mexepitüaca yu'iyarisie xemüca'uximatüariecacü.

'Aixüa 'aneneme que temüte'upitüarie Cürisitusie teteviyatü, 'iyarisie mieme

³ 'Aixüa queticuxaxasivani Cacaüyari, que mü'ane Tati'aitüvame Qesusi Cürisitu mü'uquiyarieya. Cürisitusie teteviyacacu mücü 'aixüa cataniuyurieni tasi'upitüaca naima 'aixüa mü'ane 'iyarisie mieme, muyuavisie mieme tasipitüatü.

⁴ Cuie canetüarievacacu cuxi, Cürisitu ha'erivatü 'aixüa cataniuyurieni tasi'anayexeyaca hesiena mieme temüpasiecacü, tahesie mücarahüivanicü tasixeyyacacu.

⁵ Tasiñaqui'erietü, meripai yatiyücühüaveca, pütasi'ucayasaxü nivemama temacünecü, Qesusi Cürisitu yatarayeitüacacu. Caninaqui'aca müpaü tiyurienetü.

6 Cataniucayasa 'aixüa temutiyuanenicü hepaüsitana, visi que mütatimicua. Müpaü pütatiumi, que mü'ane münaqui'erivasie temüteviyacü.

7 Mücü xuriyaya mutayeuriyacü, hesiena tete-viyatü tecaniuxünarieni. Tecateneuyehüviyarieca 'axa temüte'uyuri. Müpaü catatineuyehüvirieni cuini mieme 'aixüa tiuca'iyaritü.

8 Tinimüiriyacaitüni tita mütiyurienecai tahesie mieme 'aixüa tiuca'iyaritü. Naimecü temaivavemete catanayeitüaca catanipitüaca 'aixüa temütecu'erivanicü naime hepaüsita,

9 catatinihecüasitüaca tita mütinaque. Meripai pücatimasiücücai tita mütinaque, peru Cürisitu ha'erivatü yapütiyuvaüriya mütatihecüasitüanicü.

10 Müpaü catinaye'atüaniquecaitüni quepaucua tucari 'aixüa mü'ane maye'aniquecai, nitaxeviriyaquecaitüni naime Cürisitusie tiviyacame, naime taheima mieme cuiepa mieme.

11 Mücü meta, mücüsie teteviyatü tecananayex-eiyarieni. Müpaü tepüte'ucayasarie teüterimama temacü necü, müpaü catiniyuriemücücaitüni meripai, müpaü tiniyücühüavecaitüni que mü'ane nai müticuyuitüva yatiyücühüavetü que mütinaque.

12 Tame meri yuri temüte'uta'eri Cürisitusie, tame tecananayexeyarieni 'aixüa temutiyuanenicü 'iya hepaüsita visi que mü'ane.

13 Xemeta xecani'enieni niuqui yuri maine, mücü niuqui que xemütetavicueisitüarieni maine. Hesiena yuri xeteniuta'erieni. 'Ana xepu'inüaritärie, 'Iyari Mütiyupatacü xepuseyumarie. Cacaüyari müpaü putayü xemeixeyaniquecaicü mücü 'Iyari,

14 mücüta canihücütüni tita temütepitüarie hicü mieme, mümasiücünicü tita tahesie mütinaque quepauca mütasitaxüna yuteüterima. 'Ana 'aixüa teniutiyuanecuni 'iya hepaüsita visi que mü'ane.

Que temüte'upitüarie ta'iyarisie temütemaivavenicü

15 'Ayumieme ne neretimaica yuri que xemüte'erie Ti'aitame Qesusisie, ne'u'enaca que xemütevanaqui'erie yunaime Cacaüyari teüterimama,

16 nepücatihayeva pamüpariyusi ne'ipitüatü Cacaüyari xehesie mieme. Nenenenevietü nepühave xehesie mieme,

17 müpaü netinenenevietü, Tati'aitüvame Qesusi Cürisitu Cacaüyarieya, ta'uquiyari visi mü'ane, xüca müpaü tixepitüaca yu'iyarisie xemütemaivavenicü, naitü mütimasiücünicü xehesie mieme xe'imaicacu.

18 Müpaüta nepütinenenevie, yu'iyarisie xehecüariviyarieme xüca xe'imaica tita temütecuevi mücü tasi'uta'iniecu, xemütemaicacü tita mütatipitüani, vaüca que mütipaüme visi que müti'ane tita tahesie mütinaque Cacaüyari teüterimama vahamatü,

19 xemütemaicacü meta marivemecü que mütitürücaüye tasiparevienique tame yuri temüte'erie. Yütürücariyacü müpaü caniyüveni, yemecü türücaüyetü,

20 yaxaicüa que mütiuyuri Cürisitusie mieme 'enucuquetüatü müquite vasata, yuserieta 'icayetü muyuavisie.

21 Mana yunaime vaheima nacaveni teva, müme memüte'aita heiserie memexeiya memütürücavi

memüva'uquiyarima, sepa que memüteteteva, yunaime vaheima nacaveni, hicü miemete vaheima, tucari 'umamiesie miemete vaheima.

²² Müpaüta pütuyuri naima ra'ivatü mütita'aitacü. Müpaü tinipitüani nai müticyuitüanicü memüyutixexeüriva vahesie mieme, tevi mu'uya micuyütüvapaü yuvaiyari.

²³ Memüyutixexeüriva vaiyarieya mecanihümetüni. Müme mecaniutihünyarieni, vahünyacacu que mü'ane nai mütihünya naisarie.

2

Que temüte'utavicueisitüarie Cacaüyari 'aixüa mütiuca'iyaricü

¹ Xemeta hepaüna canixe'anutanieritüani sepa xemümüquitetücai xeheuyexürietü 'axa xeteyuri-etü.

² 'Anapai xeniu'uvacaitüni müpaü xeteyuri-etü que memüteyurie hicü miemete cuiepa memütama, que mütiyuriene que mü'ane mütiva'aitüa müme heiserie memexeiya 'ecapa memanucuneniere. Que mütiyuriene mücü cacaüyari hicü müvacuyütüva müme memücayuvaüriya yamemütecahunicü, müpaü xecateniyuriecaitüni xeme.

³ Müme tevanütü 'anapai tecaniu'uvacaitüni tanaitü que temüteta'ucahive'eriecai vaisie teteviyatü. Que mütinaquecai tavaiyari, que temütetacühüavecai, yatecatenyuriecaitüni. Que temü'anenecai tacümana, tahesie catininaquequecaitüni temühecarienicü, yaxaicüa hipame vahepaü.

4 Masi Cacaüyari vaüca cataninaqui'eriecaitüni, niyutatuacaitüni tasinenimayatü.

5 'Ayumieme sepa temümüquitetücai teheuyexürietü, mücü Cürisitimame catananutanieritüani. 'Aixüa mütiuca'iyaricü xeputavicueisitüarie.

6 Hamatüana catananucu'uitüani, cataniucayasa muyuavisie Cürisitu Qesusisie teteviyacacu.

7 Tucari 'umamiesie mütihecüatanicü que mütiyutatua 'aixüa tiuca'iyaritü, 'ayumieme müpaü tiniuyurieni. Yatinihecüatamücücaitüni 'aixüa tasiyurienetü Cürisitu Qesusisie temüteviyacü.

8 Müpaü 'aixüa mütiuca'iyaricü, 'ayumieme xeputavicueisitüarie yuri xete'erietü. Peru que xemüte'utavicueisitüarie, yücümana xepüca'utavicueisitüarie. Cacaüyari püta yacatinixe'upitüani.

9 Tixaütü xemüte'uyuricü xepüca'utavicueisitüarie. 'Ipaü nepaine capa xevitü naqui'acacü yücümana.

10 Mücü 'ivevarimama tecanihümetüni. Cürisitu Qesusisie teteviyatü tecaniunetüarieni 'aixüa temüteyuriecacü, Cacaüyari meripai que müticaye müpaü teteyurietü temu'uvanicü.

Curuxisie 'umierieca, 'aixüa que mütiuyuri, 'aixüa temütexeyariecacü

11 'Ayumieme xequetena'erivani xeme 'anapai que xemü'anenecai. Xepücahuriyusixitücai herie que xemü'anenecai. Müme 'inüasiecate memüte'uyuterüva, müme mecanixetave'eriecaitüni müpaü me'utiuyatü quename xeme vahepaü xeca'inüasievave, müme

yuvaizarisie memeixeyacaicü Huriyusixi
va'inüari, mamacü que mütiuxiteque.

12 'Anapai xepücaheixeyacai Cürisitu.
Xepüyupatacai 'Ixaherisixi teüteriyari vahepaü
heiserie xecahexeyatü. Quiecame heiserie
que mürexeyia, xeme xaüsie miemete vahepaü
xepü'anenecai. 'Asixepücatemaicai tûratute
hepaüsita, Cacaüyari que mainecai que
mütivapitüaniquecai. Tixaü xepücatecueviecai,
Cacaüyari xepücahexeyacai 'ena cuiëpa.

13 Hicürixüa Cürisitu Quesusisie xeteviyatü 'aura
xenacüne xeme teva xemu'uvacai 'ana, Cürisitu
xuriyaya mutayeuricü.

14 Mücü canihücütüni que mü'ane mütasipitüa
'aixüa temütetaxeiyanicü. Huriyusixi, mümeta
memücahuriyusixi, nivarutaxeviriyaya yunaime.
Quepaucua temataca'uniecai, tesariya varita
temuti'ucapaü tecani'anenecaitüni, peru Cürisitu
nenuta'una tesariya.

15 Que temüte'ataca'uniecai, cataniunütüani
quepaucua mumierie. 'Inüari niuquiyari
nanuyeitüani que temüte'aisiecai xexuime
'aisicacü. Müpaü tiniuyurieni nuivari yücü
mü'ane münetüanicü, tasitaxeviriyaca tame xeme
hesiena teteviyacacu, que mütatipitüa 'aixüa
temütetaxeiyanicü.

16 Müpaü tiniuyurieni meta Cacaüyariatü
'aixüa temütetaxeiyanicü xei vaiyari tehümetütü.
Müpaü catinaye'atüani curuxisie 'umierieca,
tasinütüatü temataca'uniecaicü.

17 'Ana nuaca niuqui 'aixüa manuyüne nixecux-
axatüvacaitüni, xeme tevapai xemu'uvacai 'aixüa
que xemütexeyarie tameta 'aura temu'uvacai

catanicuxaxatüvacaitüni 'aixüa que temütexeyarie.

¹⁸ Müpaü mütiuyuricü, tanaitü heiserie tecanex-eiyani temaye'axüanicü ta'uquiyarisüa xei 'iyari-yarisie teteviyatü.

¹⁹ Hicürixüa 'ayumieme xaüsie xepücaquiecatari, cücamete xepücahüme. Masi Cacaüyari teüterimama vahamatü heiserie xepexeyia, Cacaüyari que xepüquiecatari.

²⁰ Nü'arisixi texaxatamete que memütecuxatacai, tesariya quitüa miemepaü 'aneme mecaniutave-vieni. Vahesie xeteviyatü xecanacüne, qui que mütiveviva tesariya heima. Cürisitu Qesusitütü canihücütüni sicurita mieme tete 'amüna.

²¹ Mücüsie tiviyatü canixeviriyarieca naitü müveviya, Ti'aitamesie que mütiyiya tuqui payeica Cacaüyarisie mieme müpasie.

²² Xemeta hesiena xeteviyatü xecan-iti'uitüarieximeni xei quiyari xemacüncü 'axeicüa, Cacaüyari xetaüta mayecanicü yu'iyaricü.

3

Papuru que mütiühürütüariecai teüteri memücahuriyusixitücai vahesie mieme

¹ 'Ayumieme nenevieri necanipitüani Cacaüyari. Ne Papuru necanihücütüni que mü'ane Cürisitu Qesusisie mieme nemanutahüiya xeme xemücahuriyusixi xehesie mieme.

² Xüari xepu'enana que nemütiühürütüarie, Cacaüyari 'aixüa tiuca'iyaricacu. Müpaü nepütiupitüarie xehesie mieme.

³ Xepu'enana que mütiuyü quepaucua nemütiü'üquitüarie tita müti'aviesiecai hepaüsita.

Cacaüyari yücümana masiücüme canayeitüani. Müpaü ne'utaitü nepütixe'uta'utüiri 'esiva.

⁴ Que nemainecai, xe'iterüvatü xecaniyüvaveni xemütemaicacü que nemütimaive 'icü niuqui mü'aviesiecai Cürisitu müxata hepaüsita.

⁵ Meripai teüteri memaniticü vavarita, 'ana müpaü mepücate'üquitüariecai teüteri, hicü masi nü'arisixi memupasie Cacaüyarisie mieme, texaxatametemama meta, müme müpaü mepüte'üquitüarie 'Yari yativahecüatüacacu.

⁶ Müpaü mepütehetima, teüteri memücahuriyusixi Huriyusixi vahamatü yaxaicüa vahesie pütinaque, xei vaiyari mepacü Huriyusixi vahamatü, 'axeicüa mepeixeiya tita Huriyusixi memüte'utahüavarie quename meheixeiyaniquecai müme. Cürisitu Qesusisie meteviyatü müpaü mepu'itüarie niuqui 'aixüa manuyüncü.

⁷ Neri mücü niuqui hepaüsita nepuhüritüarie Cacaüyari que münetime 'aixüa tiuca'iyaritü, yütürücariyacü que münetiuyuitüa.

⁸ Mericü sepa yunaime Cacaüyari teüterimama vahepaü nemücade'eme, 'aixüa tiuca'iyaricacu müpaü nepütiumiquie, niuqui 'aixüa manuyüne nemüvacuxaxatüvanicü hipame nuivarite müpaü ne'utaitü, vaüca que mürexeiya Cürisitu, yatemücatemaivavepaü.

⁹ Müpaüta nepütiumiquie, nemütivahecüasitüiyanicü yunaime tita Cacaüyari mütiyurieniquecai. Müpaü pücatimasiücücai, catini'aviesiecaitüni masi matüaripai. Cacaüyari nai mUNETÜA, mücü xEICÜA müpaü catinimaicaitüni que mütiyurieniquecai. Yacatini'avietacaitüni

¹⁰ masiücütü mayanicü hicü, memüyutixexeüriva

yametehecüatacacu, müme muyuavisie
 memüte'aita heiserie memexeiya
 yamemütehetimanicü, müiremecü que mütimaive
 Cacaüyari, tahesie yatimasiücücacu.

¹¹ Müpaü pütüyurieniquecai, yapütüyücühüavecail
 meripai, müpaüta tinaye'atüani Tati'aitüvame
 Cürisitu Qesusi yatiyurienecacu.

¹² Mücüsie teteviyatü heiserie tecanexeiyani
 temitahüavecü tetatatuatü, 'aixüa 'iyaricü
 temaye'axüanicü huxiena, yuri temüte'eriecü
 hesiena.

¹³ Ayumieme nepüxetavaviri xemücavaürapiecacü
 ne'uximatüarietacü xehesie mieme. Müpaü
 nemü'itüarietacü, 'ayumieme xepaye'axüani visi
 xe'ananetü xemacü necü.

*Que temütetatexie tetemaitü vaüca que
 mütatinaqui'erie*

¹⁴ 'Ayumieme nenititunumaqueni nenevieri
 ne'ipitüanique Tati'aitüvame Qesusi Cürisitu
 'uquiaryeya.

¹⁵ Mücü meha'erivatü yunaitü nuivarite
 yamecatenitetevacaca cuiepa memütama
 muyuavisie memütama.

¹⁶ Nepineneviya, mücü vaüca que mürexeiya
 visi 'anenehme, müxepitüanicü yemecü
 xemütürücariyarienticü yuhesie 'Iyariyeya
 yatixetürücariyacacu,

¹⁷ mücü meta, quexepitüaca Cürisitu
 xe'iyarisie müyecanicü yuri xete'eriecacu.
 Xeteyucanaqui'erietü xequeseiriyarieca, cüye
 que mütise'i hananatü, qui que mütise'i tesariyasie
 vetü.

18 Müpaü xeteyucanaqui'erietü 'axeicüa xequeyüvaveni xemütehethimanicü, yunaime Cacaüyari teüterimama vahamatü, que macuyeva que meutateva que meutateva que meucateva Cürisitu que mütiyucanaqui'erie,

19 xemimaicacü Cürisitu naqui'eriyaya, sepa tevi müyutexie yatimaitü. Xeque'utihünyarieni, hepaüna xemü'anenenicü, Cacaüyari que mü'ane.

20 Que mü'ane müyüve masi cuini mieme mütiyurienicü sepa que mütitita, tame masi que temücate'ivavirievave que temücateta'iyaritüavave, türücariyaya que mütaticuyuitüva,

21 mücü hepaüsita 'aixüa meque'utiyuaneni metasiha'erivatü tame temütatixexeüriva Cürisitu Qesusi meha'erivatü, yunaitü teüteri mexi me'aniticüca yuheyemecü. Canise'ini 'icü niuqui.

4

'Iyari que mütatixeviriya

1 'Ayumieme neri ne'anutahüiyacame nemühücücü Ti'aitamesie netiviyatü, vaüriyarica necanixepitüaca, 'aixüa 'anemecü xemu'uvanicü, que müreyevese yamüticamienicü que mü'ane muta'inierie que xemüte'uta'inierie xeme.

2 Tixaütü xecatehümetütü xequenayuyeitüaca naimecü, xepüca'ayu'eririyani, 'axequeteneutevini xecaha'atü, xequeneyunevieca masi xeyu-naqui'erietü.

3 'Iyari que mütatixeviriya, xe-que-neyumexüitüaca xemüyuhayevacü xeyuxevitü 'aixüa xeteyuxeyatü.

4 Xei vaiyari tecanühümetüni, 'Iyarita caniyux-evini. Yaxeicüa xeme quepaucua xemuta'inierie,

tita xetecuevietü xemüte'acü, мүcүта caniyuxevini.

⁵ Ti'aitame caniyuxevini, xeimesie yuri tecateni'erieca xeimesie teteviyatü tecaniuca'üyarieni.

⁶ Cacaüyari yunaime müva'uquiyari мүcүта caniyuxevini. Mücü yunaime catiniva'aitüaca, yunaime canivacuyuitüvani, yunaime vahesie catiniviyani.

⁷ Masisü taxexuitü yatepütemique que temüte'inüasiyari, Cürisitu que мүtatimicua.

⁸ 'Ayumieme müpaü paine 'utüarica, Vapai 'anutiyaca

Me'anutaxüriyacame nivarehapani yumüireme, 'Imiquiericü tinivarumini teüteri.

⁹ Mericüte tita tixata, Vapai 'anutiyaca haitü. Müpaü xüari paine, peucayune meri 'emeucat-evasie cuiepapaitü.

¹⁰ Que mü'ane meucayunixü, мүcü canihücütünita que mü'ane muyuavi heima manutitüa teva, nai мүhüniyanicü.

¹¹ Mücü müpaü pütivarumi, hipatü nü'arisixi memacüneccü, hipatüta texaxatamete, hipatü tehēcüatamete, hipatü meta te'üviyamete te'üquitamete.

¹² Yacatinivarumini varaye'atüanique yuteüterima yamemüte'uximayacacü que memüte'uhүritüarie. Vacümana Cürisitu vaiyarieya caniveriyaricamүcü.

¹³ Müpaü tecatenipitüarieca mexi te'aye'axüaxime tanaitü temütaxevinicü yuri que temüte'erie Cacaüyari nu'ayasie, que temüte'imate. Müpaü tecatenipitüarieca tevi

maye'ave temacü necü, temüseseyenicü Cürisitu que müraye'avepaü, mücü Cürisitu ta'inüaritü cacu.

14 'Ana tepütehayevani türi vahepaü teyüatü. Tepücacuyitüarivani naime 'üquisicacü, hamevari que mütiyuane 'ecacü, teüteri que memüteyucamana, que memüteyu'iyaritüa mete'irümatü memeuyexürenicü.

15 Masi yuri te'utiyuatü tetetacanaqui'erietü, tecanivericuni 'iyapaü te'ananetü temacü necü naimecü. 'Iya canitamu'utüni Cürisitütütü.

16 Tanaitü hesiena teteviyatü tecanitaverirümeni, tevi vaiyarieya yumu'usie tiviyatü que mütiwere naitü. Vaiyarieya navütüarieni niutaxeviriyarieni, turuyari naitü 'ixeviriyacacu, xexütü vaiyariteya yatiyuriencacu que müreyeveve. Yaxeicüa tevi vaiyarieya que mütiyuveriya yücümana, tameta tetetacanaqui'erietü tecanitürücarieca vaiyarieya tehümetütü.

Yücü 'anemecü que mürayeyuri Cürisitusie tiviyatü

17 'Ayumieme 'ipaü nepaine, Ti'aitamesie netiviyatü 'ipaü nepütihecüata. Xepüca'a'uvani hipatü que memüyüa memücatateüterima. Yacü xeicüa metenicu'erivani müme,

18 mecaniuyüriyarieni que memüteyumate yu'iyarisie, heiserie mepücahexeiya Cacaüyari tucari müvapitüanicü, müme 'asimemücatematecü va'iyari müsese'icü.

19 Que memü'anene, müme yu'iyarisie mecaniximümünani, mepüyuyetua memürucuyatüvenicü que memüteyucahive'erie, yamemüteyuriecacü

naime tita mücati'itiya yuhesie mieme metehive'erietü.

²⁰ Peru xeme müpaü xepücate'u'üquitüarie Cürisitu hepaüsita.

²¹ Xüari hepaüsitana xepütemarie, hesiena xeteviyatü xepüte'u'üquitüarie tita yuri müraine, Qesusisie que mütimasiücü.

²² 'Ayumieme que xemüte'u'üquitüarie, xequenanutihüna tita mütiye'i, xequeteneuhayeva que xemüyüacai meripai. Que mü'ane müpaü müyüane, mücü canitapünirümeni 'irümari que mütihive'eritüa.

²³ Yücü xe'ananetü püta xequenacüni, yu'iyarisie que xemüteyücühüave.

²⁴ Xehecuariyarietü que xemüyüa hicü, xequenanacatüqui tita yücü müti'ane, tita mütiunetüarie Cacaüyaripaü 'anetü. Müme tita yuri mürainesie memümüemete vahepaü heiseriemecü yaxequetenecahuni, Cacaüyari xe'ayexeyiatü xequeneyüaca.

²⁵ 'Ayumieme xequeteneuhayeva xete'itavatü. Yuxexuitü yuri xequeteneyutahüavi, tanaitü 'axeciüa temütaxevicü xei vaiyarisie temiemetetütü.

²⁶ Xüca xeha'aca, 'aixüa püca'yüni xüca 'axa xeteyurieca. 'Aixüa püca'ane tau macayune xecayunütüavavecacu.

²⁷ Mücü meta, xepüca'ipitüaca Cauyumarie 'asimütiyurienenicü.

²⁸ Que mü'ane mütinavayame quetiuhayeva tinavanetü. Queticumaüvani masi yumamacü 'aixüa tiyurienetü, tixaütü mürexeyanicü mütivamicuanicü müme memüteheuyehüva.

29 Niugui mütipünirüme xüca vayeyani xeteta, 'aixüa püca'yüni, masi xüca 'aixüa 'aneni xeni-uqui 'iseiriyatü que mü'ane meiyehüva, müpaü xequeneutiyuaneni püta, 'aixüa xemüvayurienicü 'enamete.

30 Xepüca'ihiveritüaca Cacaüyari 'Iyarieya Mütiyupata. Mücü canixeseyutüni cümana xemu'inüasie mexi tucari ca'aye'ave quepaucua temüxünarieni.

31 Xequeteneuhayeva xehayusiüriyatü xeteyuca'uxive'erietü xeyuhaxüaviyatü xe'utihivatü 'axa xe'utiyuatü. Mücü naitü quetixani'erivani xehesüa, naitü 'axa müti'aneta.

32 'Aixüa xete'u'iyaritü xequenacüni que xemüyuyurie, xequeneyunenimayaca, xequeteneuyuyehüvirieca, Cacaüyari que mütixehueyhüviri xeme Cürisitusie tiviyatü.

5

Hecüaripa miemete vahepaü xequene'yüaca

1 Mericüsü Cacaüyari xe'üquetü xequenacüni. Que mü'ane müxenaqui'erie nivemama vahepaü xequene'yüaca.

2 Xeteyucanaqui'erietü xequeneu'uvani, yaxaicüa Cürisitu que mütatinaqui'erie, que mütiyuyetua tahesie mieme mümierienicü. Mavaritütü caniyuyetvani 'ixatüatü Cacaüyari, 'inaqui'asitüatü.

3 Hipatü menivacumaüvani que mü'ane mücava'üya mücavacüna, mepüca'itiyatüca, yuhesie mieme metenihive'erieca naime. Masi que memüteyurie, mücü xepücacuxatani

xeme, meuyevesecü müme Cacaüyarisie mieme memupasie müpaü memücateyuriecacü.

4 Hipatü müpaü mecatenyurieca, que temüteteviyasitüarieniqueyu xüca vahepaü teteyuriecaque. Yacü xeicüa mecaniutiyuaneni, mecaniyunanaimaca 'axa mü'anecü. 'Aixüa püca'ane müpaü xemüteteyuriecacü, masi peuyevese pamüpariyusi xemipitüacacü Cacaüyari.

5 Teüteri mepüvacumaüva que mü'ane mücava'üya mücavacüna, mepüca'itiyatüca, nai mepütehive'erie yuhesie mieme. Tita mütihive'erie, mücü payex-eiya yucacaüyari. 'Ipaü xequetenemaica, yunaitü müya memüteteyurie, müme vahesie pücatinaque memaye'axüanicü Cürisitu tiva'aitüvame mayanicü, Cacaüyari meta.

6 Xevitü caxe'ucuamana 'eca niuqui vevietü. Müya memüteteyuriecü, 'ayumieme Cacaüyari püvaheca müme memücayuvaüriya yamemütetecahunicü.

7 Mericüte, xepücayuveviriyani vahamatü que memüteteyurie.

8 Meripai yüvipa xepümiemetetücai, hicürixüa masi hecüaripa xemiemetetütü xenacüne Ti'aitamesie xeteviyatü. Hecüaripa miemete vahepaü xequeneyüaca.

9 Hecüariya que mütixuaveriya, 'ipaü catiniyurienemücü tevi. Naimecü 'aixüa catiniyurienemücü, heiseriemecü yacatinicamiemücü, yuri caniutainemücü.

10 Xequeneyü'üviya yaxemütetehetimanicü tita mütinaque Ti'aitame.

11 Xepücayuveviriyani müme yüvipa mieme

memüteyurie vahamatü. Tixaü pücatitixuavere que memüteyurie. Masi xequenivahecüatani que memüteyurie.

12 'Avie que memüteyurie müme, püyuteviyasitüaniqueyu xüca 'icuxatanique.

13 Peru mücü naitü hecüasietü, masiücütü canayeitüarivani hecüaripa. Hecüariya canihücütüni tita masiücüme mürayeitüa naima.

14 'Ayumieme müpaü paine,

'Ecü pemücusu
Quenanutanieri,
Müquite vasata
Quenanucuquexi,
Cürisitu
Camanihecüariyamücü.

15 'Ayumieme xequeneyucuerivayurieca 'aixüa que xemüte'u'uva. 'Asimemücatemate vahepaü xepücayüaca, memütemaivave vahepaü xequeneyüaca püta.

16 Quepaucua xemüyüvave 'aixüa xemüteyurienicü, yemecü müpaü xequeteneuyuri, teüteri hicü miemete 'axa memüteyuriecü.

17 'Ayumieme 'asixecateyumatepaü xepücayüaca, masi 'aixüa xequetenemaica tita mütinaque Ti'aitame.

18 Xepücatarüvetüveni vinücü. Müpaü tiyurienetü pürucuyaneni xeicüa. Masi 'Iyaricü xequenehüpüneni püta.

19 Quepaucua xemüteyutahüave, Cacaüyari cuicarieya xequeneuticuica, nüavari Cacaüyari hepaüsita manuyüne, cuicari 'Iyarisie timieme hepaüsita manuyüne xequeneuticuica, xe'inüavatü Ti'aitame yu'iyarisie.

20 Yuheyemecü naimecü pamüpariyusi
xequenepitüaca Cacaüyari müta'uquiyari,
Tati'aitüvame Qesusi Cürisitusüa xemümiemetecü.

Xeyuxevitü yaxequetenecahuni

21 Xeyuxevitü yaxequetenecahuni
xemüteheyehüviricü Cürisitu.

22 'Ucari yaxequetenecahuni xecünama que
memaitüca, yaxecüa que xemütecahu Ti'aitame
ti'aitacacu.

23 'Uqui 'uca mu'uya canihücütüni, yaxecüa
Cürisitu memüyutixexeüriva vamu'u canihücütüni.
Mücüta canihücütüni que mü'ane yuvaiyari mu-
tavicueisitüa.

24 Memüyutixexeüriva yamecatenicahuni que
müti'aita Cürisitu. Müpaürita yaxecüa 'ucari
yamequetecahuni que memaitüca vacünama sepa
que mütitita.

25 Xeme 'uquisi xequenivanaqui'erieca
yü'ütama, Cürisitu mütivanaqui'eripaü
memüyutixexeüriva, müyuyetuapaü mümierienicü
vahesie mieme.

26 Yuhesie mieme müvapatacü müpaü
tiniuyurieni, va'itietü hacü niuquicü.

27 Müpau pütüuyuri yücümana, yühüxie
müvati'uitüanicü memüyutixexeüriva visi
me'aneneme, mecaheucuyüyüvime, meca-
heuviviravime, sepa tita müpaü müti'ane, masi
memüpasiecacü püta vahesie mücarahüivanicü.

28 Yaxecüa neuyeveca 'uquisi
memüvanaqui'eriecacü yü'ütama, yuvaiyari
memütenaqui'eripaü. Que mü'ane minaquierie
yü'üya, mücü caniyunaqui'erieca.

29 Tevi hasuacu püca'i'uxie yuvaiyari, masi piveriya piquemaritüa. Cürisitu yaxaicüa püvayurie memüyutixexeüriva,

30 vaiyarieya memühümecü. Vaiyarieya 'ume-yarieya tepühüme tame.

31 Que maine, 'Ayumieme tevi püyupata, yuque-masi yuvarusi vahesüa püeyani, yü'üyasie pütiviya. Memüyuhutacai xei vaiyari mepacüne meyuxevitü.

32 'Icü niuqui masi canitürücaüyeni, sepa mü'aviesiecai. Cürisitu hepaüsita memüyutixexeüriva vahepaüsita nepaine.

33 Mericüte xemeta yuxexuitü yunaitü yü'ütama xequenivanaqui'erieca xemüteyunaqui'eriepaü. 'Ucari meta, mequetevareuyehüvirieca yücünama.

6

1 Türi xequeniva'enieca yu'uquiyarima Ti'aitamesie xeteviyatü. Müpaü xüca xeteyurieca püheiserie.

2 Quetinivareuyehüvirieca 'aquemasi 'avarusi que maine, mücü 'aisica canive'emetüni. Müpaü paineta quename tixaütü tipitüarieni, müpaü haitü,

3 Müpaü petiyurienetü 'aixüa pepü'itüarieni 'epepüreutevini cuiepa, haitü.

4 Xemeta xemüva'uquiyarima xepücavahaxüatüaca yütüriyama. Masi xequenivaveriyani xeteva'üquitüatü xevara'imaiyatü que müreuyevese yamütiyurienicü Ti'aitamesie tiviyatü.

5 Te'uximayatamete xequeniva'enieca müme memüxecusiyarima cuiepa, xeheumamatü xe'utiyüyüacatü. 'Aixüa 'iyaricü xete'uximayatü, Cürisitusie mieme masi xecateni'uximayacacuni.

6 Vahüxie xeicüa xepücate'uximayaca teüteri xevanaqui'aritänique. Masi Cürisitusüa miemete te'uximayatamete xemühümecü, yu'iyaricü yaxequeteneyurieca tita mütinaque Cacaüyari.

7 Xeyuvaüriyatü xequetene'uximayaca, que mü'ane Ti'aitamesie mieme müti'uximayapaü xeyüatü, teüteri vahesie mieme pücatixaü.

8 Müpaü xequetenemaica, yuxexuitü 'aixüa que memüteyurie, müpaü mecatenipitüariecuni Ti'aitame yativapitüacacu, sepa te'uximayatamete memühüme, sepa memüyunü'a.

9 Xemerita xemüvacusiyarima, yaxaicüa xequenivayurieca. Xequeteneuhayeva xevamarivecatüatü, müpaü xetemaitü, que mü'ane müvacusiyari müxecusiyari 'axeicüa, mücü taheima pacave Ti'aitametütü, yücü pücativaxeiya teüteri.

Cacaüyari que mütiva'ixiparatüa yucuyaxima

10 'Imatüriececa ne'ivama, Ti'aitamesie xeteviyatü xequetetürücarियarieca, que mü'ane mütürücaüye xetürücariyacacu.

11 Cacaüyari que mütiva'ixiparatüa yucuyaxima, mücücü xequeneyucuha'aritäaca cuyacü, xemüyüvavenicü xemüti'ucacü xecacuyuitüarietü Cauyumarie 'irümarieyasata.

12 Tameri teüteri tevaraye'unietü tepücatacuitüve. Masi te'aitamete, heiserie hexeyamete, müme memüte'aita 'ena yüvipa naisarie cuiepa, 'iyarite memüyucuitüve tita 'axa müti'anesie mieme muyuavisie memuxuave, müme tevaraye'unietü püta tepütacuitüve.

13 'Ayumieme xequenanu'üi Cacaüyari cuyaxi-mama vatepüa naime. Mücücü xecaniyüvaveni xemeye'uniecacü sepa tucari 'axa mü'ane, xecaniyüvavecuni xemüti'unicü xecacuyuitüarivatü, naime xe'aye'atüame.

14 'Ayumieme 'axequeneti'uca 'aixüa. Cuya que mürayuhüa, xemeta tita yuri müraine xequenecux-atani. Cuya tepüa que müranacatücü yutavie capa 'u'axienicü, xemeta heiseriemecü yaxequetenec-ahuni.

15 Yucacaisie que müreuquexüa, xemeta xequeneyucuha'arütüaca niuqui 'aixüa manuyünesie xeteviyatü, 'aixüa que temütexeyarie manuyünesie.

16 Mücü meta, 'eyeume que müracaxu'u cümana müyucunarüma, xemeta yuri xequetene'erieca. Müpaü xepüyüvaveni xemitünicü naime 'axa mütiuca'yari 'ürüteya mütaivave.

17 Cuya yumu'usie tepüa que müranaquesa, xemeta müpaü xequetenemaica, xemu-tavicueisitüaricü. 'Ixipara que müracue'e, Cacaüyari niuquieya xehexeyatü xequeneyu-cuitüveni, 'Iyari que mütiyumiene mücücü.

18 Naimecü xequeneyunenevieca xe-quenevavirieca. Yuheyemecü nenevieri xequenepitüaca 'Iyarisie xeteviyatü. Müpaü xemüteyuriecacü, xequeneyühütüaca, yemecü xepücatehayevani xe'ivavirietü Cacaüyari yunaime teüterimama vahesie mieme.

19 Nehesie miemeta xequeneyunenevieca, niuqui nemüpitüaricacü quepaucua nemütaniuni, nenetatuatü nemihecüatanicü tita müti'aviesiecai niuqui 'aixüa manuyüne hepaüsita.

20 Mücüsie mieme necaniniucametüni sepa tepüacü nemanutahüiya. Xequeneyunenevieca nemünetatuanicü niuquisie mieme, que müreyeveve nemütaniunicü.

Vaürisica que mütivareutanü'airixüa

21 Yaxemütemaicacü xemeta que nemüranayemie que nemütiyuriene, naime yacatinixetaxatüamücü Tiquicu. Mücü canita'ivatüni teminaqui'erie. Tiparevivame yamüticamie canihücütüni Ti'aitamesie mütiyiya.

22 'Ayumieme xehesüa nepenunü'ani yaxemütemaicacü que temüte'anayecü, xe'iyari mütuicariyecacü.

23 Cacaüyari müta'uquiyari, Ti'aitame Qesusi Cürisituta xüca mevapitüaca 'ivamarixi memüca'uximatüariyecacü yu'iyarisie, xüca mevapitüaca memüyunaqui'erieyecacü yuri mete'erietü.

24 'Aixüa mequete'u'iyarini müme yuheyemecü meminaqui'erie Tati'aitüvame Qesusi Cürisitu vahesie mieme yunaima vahesie mieme.

**Cacaüyari niuquieya xapayari türatu hecuame
hepaüsita tati'aitüvame tasivicueisitüvame
Qesusi Cürisitu mi'atüa
New Testament in Huichol (MX:hch:Huichol)
El Nuevo Testamento de nuestro señor y salvador
Jesucristo**

copyright © 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Huichol

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Huichol [hch], Mexico

Copyright Information

© 1988, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Huichol

© 1988, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

79690d81-fd4b-51b4-a3a6-712e0fddaca3